

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТУКАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
МƏЛƏКƏС АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ**

КАРАР

«12» май 2002 ел

№ 9

«2022-2024 елларга Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Мəлəкəс авыл жирлеге жирлэрэннэн файдалану һәм аларны саклау» муниципаль программасын раслау турында

Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Мəлəкəс авыл жирлеге территориясендә жирлэрне саклауны гамəлгə ашыру максатында, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 170 статьясы, Россия Федерациясе Жир кодексының 11, 13 статьялары нигезендә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарə оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндəгə 131-ФЗ номерлы Федераль законга, «Татарстан Республикасында жирле үзидарə турында» 2004 елның 28 июлендəгə 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына таянып, Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы авыл жирлеге Башкарма комитеты

КАРАР БИРƏ:

1. «2022-2024 елларга Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Мəлəкəс авыл жирлеге жирлэрэннэн файдалану һәм аларны саклау» муниципаль программасын расларга (кушымта бирелə).
2. Əлегə карарны Татарстан Республикасы рəсми хокукый мəгълүмат порталында (pravo.tatarstan.ru) һәм Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районының рəсми сайтында (tukay.tatarstan.ru) урнаштырырга.
3. Əлегə карар рəсми басылып чыккан көннэн үз көченə керə.
4. Əлегə карар үтəлешен контрольдə тотуны үз жаваплылыгымда калдырам.

Башкарма комитет Житəкчесе

Ю.П.Васильев

Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Мәләкәс авыл жирлегә Башкарма комитетының 2022 елның «12» майны 9 номерлы карарына кушымта

«2022-2024 елларга Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Мәләкәс авыл жирлегә жирләрәннән файдалану һәм аларны саклау» муниципаль программасы

2022-2024 елларга Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Мәләкәс авыл жирлегә территориясендә жирләрден файдалану һәм саклау буенча муниципаль программа паспорты

Программаны эшләү өчен нигез	РФ Жир кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештырунын гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон
Заказчы	Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Мәләкәс авыл жирлегә Башкарма комитеты
Программаны төп эшләүче	Мәләкәс авыл жирлегә Башкарма комитеты
Программаның төп максаты	Мәләкәс авыл жирлегә жирләрән саклау һәм алардан рациональ файдалану буенча чараларны тормышка ашыру
Программаның билгеләнеше	Мәләкәс авыл жирлегә жирләрән саклау мәсьәләләрен хәл итү
Программаны тормышка ашыру вакыты	2022-2024 еллар
Көтелгән нәтижеләр	Жирләрне саклау һәм рациональ файдалану өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру, бозылган жирләрне торгызу, халыкның экологик куркынычсызлыгын һәм аның тормыш сыйфатын күтәрү
Программаны тормышка ашыруны контрольдә тоту	Мәләкәс авыл жирлегә Башкарма комитеты
Программаны тормышка ашыру механизмы	Жир хужаларының һәм кулланучыларның жирләрне саклау һәм алардан рациональ файдалану буенча эшчәнлеген координацияләү Мәләкәс авыл жирлегә Башкарма комитеты тарафыннан башкарыла. Программага кирәк булганда төгәллек кертелә
Финанслау чыганагы	Программаны үтәү муниципаль берәмлек бюджеты хисабына башкарыла. Муниципаль берәмлек бюджеты хисабына программаны финанслау күләме 3 мең сум тәшкил итә. 2022 ел – 1 мең сум. 2023 ел – 1 мең сум. 2024 ел – 1 мең сум.

1. Муниципаль программаны тормышка ашыруның агымдагы торышы характеристикасы һәм тиешле өлкәсенен төп проблемалары

Жир – әйләнә-тирә мохитнен мөһим өлеше, аны куллану башка табигать объектлары: хайваннар, урманнар, үсемлекләр дөнъясы, сулар, фйдалы казылмалар һәм жир асты байлыклары һәм аның башка кыйммәтләре белән бәйле. Жирне кулланмыйча һәм сакламыйча башка табигый ресурслардан фйдалану мөмкин түгел. Жиргә карата хужасызлык кичекмәстән яки якын киләчәктә әйләнә-тирә мохиткә зыян китерәчәк, жирнең өске катламы – туфрак жимерелүгә, аның химик һәм радиоактив пычрануына гына китереп калмыйча, бөтен табигать комплексы экологик яктан начарланачак.

«2022 - 2024 елларга Тукай муниципаль районы Мәләкәс авыл жирлегенә жирләреннән фйдалану һәм саклау» муниципаль программасы (алга таба – Программа) жирләренә куллану һәм саклау өчен икътисадны ныгыту максатында жир ресурсларыннан нәтижәле һәм рациональ фйдалану һәм идарә итү буенча дәүләт сәясәтен тормышка ашыруны тәмин итә торган уңай шартлар тудыруга юнәлтелгән.

Жир фондының зур күләмнән төрле максатларда куллану әйләнә-тирә мохит экосистемасының барлык звеноларының табигый бөтенлеген саклау буенча билгеле бер бурычлар йөкли. Табигатьтә барысы да үзара бәйләнгән. Шуна күрә бер звеноның дәрәс эшләвен бозу, урманмы ул, хайваннар дөнъясы, жирме, экосистеманың бөтенлеген бозуга китерә.

Жирне рациональ фйдаланмау, аны кулланучы буларак һәм хужасыз караш ул башкара торган функцияләрнең бозылуына, табигый үзлекләрнең кимүенә китерә.

Жирләренә саклау жирдән рациональ фйдалану булганда гына нәтижәле булырга мөмкин.

Мәләкәс авыл жирлегенен тотрыклы социаль-икътисади үсешә һәм анда яшәүчеләрнең экологик имин торышы хәзерге этапта жирләренә саклау һәм фйдалану проблемаларын хәл итү белән тыгыз бәйләнгән. Авыл жирлегенә дәрәжәсендә жирләренә саклау һәм фйдалану буенча жирле проблемаларны мөстәкыйль хәл итәргә мөмкин, шуның белән бергә, хәзерге вакытта яшәүчеләр кешеләр генә түгел, киләчәк буын мәнфәгатьләрендә тулы, комплекслы һәм акыллы итеп хәл итәргә мөмкин.

Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Мәләкәс авыл жирлегенә территориясендә төрле рөхсәт ителгән фйдаланудагы жир кишәрлекләре бар.

Аеруча кыйммәтле жирләр булып авыл хужалыгы жирләренә караган авыл хужалыгы фйдалануындагы жирләр тора.

Жирлек территориясендә көтүлекләр культура-техник торышы буенча, нигездә, чиста. Көтүлекләр шәхси ярдәмчә хужалыклар тарафыннан фйдаланыла.

Көтүлек азыгын барлык кулланучыларны да исәпкә алып, табигый көтүлекләр кимеми. Жирлектәге барлык көтүлекләрдә диярлек яшеллек артыгы белән.

Жирләрнең экологик торышы уртача яхшы, әмма стихияле санкцияләнмәгән чүплекләр әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый һәм экологик хәлне катлауландыра.

2. Муниципаль программаны тормышка ашыруның максатлары, бурычлары һәм максатчан күрсәткечләре, сроклары һәм этаплары

Жирлек территориясендә жирләрдән файдалану һәм саклау өлкәсендә муниципаль сәясәтнең төп принциплары булып Мәләкәс авыл жирлегенә Башкарма комитеты эшчәнлегенә законлылыгы һәм ачыклыгы, хисаплылыгы һәм контрольдә булуы, нәтижелелеге тора.

Муниципаль программаның максатлары булып жирләрне һәм туфрақларны пычратуны, ярлыландыруны, деградацияләүне, бозуны, юкка чыгаруны һәм жирләргә һәм туфрақка башка тискәре йогынтыны булдырмау, шулай ук жирләрне рациональ файдалануны тәмин итү, шул исәптән авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдә туфрақның уңдырышлылыгын торгызу һәм жирләрне яхшырту тора.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итү күздә тотыла:

- куллану эшчәнлеген оптимальләштерү;
- жирләрдән рациональ файдалану һәм саклау нәтижелелеген күтәрү;
- яшел утыртмаларны саклау һәм торгызу;
- жирләрне инвентаризацияләү.

Жирләрне инвентаризацияләү жирләрне деградацияләүне, пычратуны, чүпләүне, бозуны, хужалык эшчәнлегенә башка тискәре (зарарлы) йогынтысын булдырмау, файдаланылмый торган, рациональ кулланылмый торган яисә максатчан билгеләнеше буенча файдаланылмый торган һәм жир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану нигезендә файдаланылмый торган жирләрне, жирләрнең башка характеристикаларын ачыклау максатыннан башкарыла.

Әлеге программаны тормышка ашыру жирдән файдалануны тәртипкә салуга, яңа жир кишәрлекләрен әйләнешкә кертүгә, авыл жирлегенә инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттыруга, нәтижәдә, икътисадны үстерүгә, жирләрне нәтижелә файдалануга һәм саклауга ярдәм итәчәк.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә тәмин ителәчәк:

- 1) торак пунктларны төзекләндерү;
- 2) жирләрнең сыйфат характеристикаларын яхшырту;
- 3) жирләрдән нәтижелә файдалану.

Программаны тормышка ашыру срогы 2022-2024 еллар.

3. Муниципаль программаның төп чаралары исемлеге

Муниципаль программа кысаларында Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Мәләкәс авыл жирлеге территориясендә жирләрне саклауны һәм файдалануны нәтижелелеген арттыру буенча чаралар планлаштырылган.

N	Чаралар исеме	Финанслау чыганагын күрсәтеп финанслау (сум)	Башкаручы	Үтәү вакыты	Жаваплы зат
1.	Авыл хужалыгы файдалануындагы жирләрне агачлар һәм куаклар, чүп үләннәре үсүдән һәм зарарлы организмнан саклау буенча чаралар үткәру	Жирле бюджет: 2022 ел – 500 сум. 2023 ел – 500 сум. 2024 ел – 500 сум.	Авыл жирлеге Башкарма комитеты	2022-2024	Башкарма комитет житәкчесе
2.	Деградациягә, пычрануга, чүпләнүгә дучар булган, хужалык эшчәнлегенә башка тискәре (зарарлы) йогынтысында бозылган жирләрне яхшыртуны һәм торгызуны тәмин итү	Жирле бюджет: 2022 ел – 500 сум. 2023 ел – 500 сум. 2024 ел – 500 сум.	Авыл жирлеге Башкарма комитеты	2022-2024	Башкарма комитет житәкчесе